

LTRK Profesionālās izglītības politikas pamatnostādnes

Virsmērķis: Izglītības sistēma veicina darbaspēka produktivitātes un saimnieciskās darbības efektivitātes celšanos. Panākot situāciju, ka Latvijas darbaspēka produktivitāte pieaug un ir sasniegts konkurētspējīgs ienākumu līmenis iedzīvotājiem un paaugstināta konkurētspēja uzņēmumiem. Profesionālā izglītība ir prestiža sabiedrībā un darba tirgū.

Profesionālās izglītības sistēmas darbības principi:

1. Izglītības iestādes sagatavo tautsaimniecības pieprasījumam atbilstošus profesionāļus, pastāvīgi sekojot līdz un piemērojoties darba organizācijas, tehnoloģiju un procesu izmaiņām nozarēs. Tiek prognozēta tendence pieaugt pieprasījumam pēc arvien augstākas kvalifikācijas darbaspēka ekonomikas transformācijas uz tirgojamiem sektoriem un augstāku produktivitāti rezultātā.
2. Izglītības programmu satura izstrādē tiek piesaistīti uzņēmēji, nodrošinot izglītības programmu satura atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām. Nepieciešams veidot sistēmu, kurā var operatīvi mainīt izglītību programmu saturu, sagatavot jaunas izglītības programmas pēc darba devēju pieprasījuma un ar to tiešu iesaisti. Tāpat nepieciešams paredzēt, ka šo programmu īstenošana var notikt netradicionālā formātā (ārpus ierastās skolas vides, ārpus ierastā mācību gada ilguma).
3. Izglītības ieguves process ir balstīts darba vidē. Sadarbojoties izglītības iestādēm un uzņēmumiem pakāpeniski tiek ieviestas darba vidē balstītas mācības, veicinot izglītojamo izpratni par reālajiem darba aspektiem (tehniskajiem, organizatoriskajiem, psiholoģiskajiem) un nodrošinot visu pušu ieguvumus. Lai veicinātu uzņēmēju iesaisti DVB mācību ieviešanā, nepieciešams izstrādāt efektīvu motivācijas sistēmu.
4. Profesionālās vidējās izglītības finansēšanas modelim jābalstās izpratnē, ka profesionālās vidējās izglītības iestādes sagatavo audzēkņus darba tirgum, tādēļ nepieciešams nodrošināt, ka primārais pieprasījuma avots ir darba devēji, kas arī piedalās izglītības procesa nodrošināšanas finansēšanā – nodrošinot jauniešiem prakses vietas, DVB mācību modelī nodrošina atalgojumu audzēkņiem par paveikto darbu.
5. Izglītības iestāžu ikdienas pārvaldībā jāievieš modelis, kas vērsts uz sadarbības tīkla ar reģiona uzņēmumiem, pašvaldībām veidošanu, veidojot izglītības iestāžu konventus, kas līdz ar skolas vadību lemj par tās stratēģisko attīstību, jaunu izglītības programmu atvēršanu, balstoties uz reģiona uzņēmumu attīstības perspektīvām, līdzdarbojas profesionālās izglītības prestiža celšanā un jaunu audzēkņu piesaistē, veicina izglītības iestādes pedagogu kvalifikācijas atjaunošanu un paaugstināšanu. Modelis jānostiprina Profesionālās izglītības likumā, nodalot no pieaugušo profesionālās tālākizglītības un pilnveides.
6. Nozaru ekspertu padomju vieta un funkcijas jānostiprina, paredzot to lomu un nozīmi nacionāla līmeņa plānošanas nodrošināšanā, ieviešot sistēmu, kad darba devējiem ir lielāka loma nosakot uzņemamo audzēkņu skaitu mācību iestādēs konkrētās izglītības programmās. Politikas plānošanā noteikts virziens nostiprināt darba devēju lomu profesionālās izglītības programmu satura veidošanā un paredzēta

kārtība, kā darba devēju organizācijas var pārņemt profesionālās izglītības iestādes funkcijas, balstoties uz principu „nauda seko skolēnam”.

7. Uzņēmumi un uzņēmēji, tos apvienošās organizācijas organizē un piedalās profesionālās kvalifikācijas eksāmenos kā komisijas locekļi, izvērtē izglītojamo zināšanas, profesionālās iemaņas un prasmes un piešķir izglītojamajiem diplomu par profesionālās kvalifikācijas iegūšanu. Diplomi par profesionālo kvalifikāciju un vispārējās izglītības apguvi ir nošķirti.

8. Plānojot valsts vidējās profesionālo izglītības iestāžu tīklu, nepieciešams maksimāli nodrošināt resursu koncentrāciju, maksimāli plānojot radniecīgu izglītības programmu apguvi tikai vienā izglītības iestādē (pilsētas/reģiona ietvaros), tomēr, ja pilsētā/ reģionā ir skola, kas var piedāvāt attiecīgo izglītības programmu tādā pašā un labākā līmenī, kā skola, kas to jau piedāvā, tās iniciatīvu nevajadzētu birokrātiski ierobežot.

9. Jānodrošina visām izglītības iestādēm, neatkarīgi no to juridiskās piederības, vienādas iespējas iesaistīties pieaugušo izglītības projektos, kurus finansē ES un valsts, nodrošinot mācīšanos tuvāk dzīvesvietai. Regulāri prognozēt nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences un palielināt investīcijas cilvēkresursos, veicinot nodarbināto darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām. Veidot sistēmu, kura sniegtu atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem, kuri iesaistās darbinieku izglītībā.

10. Ņemot vērā tehnoloģi straujo ieviešanu tautsaimniecībā, tām atbilstoša profesionālā izglītība ir iespējama tikai uz pietiekami kvalitatīva pamata izglītības vai vispārējās vidējās izglītības bāzes, jo īpaši ekstraktajās zinātnēs, ko novērtē uzsākot profesionālo mācību programmu apguvi.

11. Īstenojot valsts atbalsta un Eiropas Struktūrfondu pasākumus un programmas nodarbināto personu profesionālās kvalifikācijas celšanas apmācībām, ir jānodrošina sadarbības modelis, kurā vadošā loma ir nozaru darba devēju organizācijām, sadarbībā ar darba devējiem, apmācību sniedzējiem un atbildīgajām valsts iestādēm. Visveiksmīgāk ar pieaugušo apmācību un tālākizglītības atbalsta programmu ieviešanu nodarbojas darba devēju organizācijas, kas vislabāk izprot katras nozares un konkrēto uzņēmumu aktualitātes un īpatnības, kas balstītas uz aktuālo tirgus situāciju.